МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

На тему: «Оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України»

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня, II курсу, МММ-22-1 групи,
спеціальності: «Менеджмент»
освітня програма: «Менеджмент митної справи»

_____ Кабашко-Мельник Аліна Павлівна
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _____ Микитенко Т.В., к.е.н., доцент
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Гарант освітньо-професійної
програми _____ Гребельник О.П., д.е.н., проф.
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри _____
протокол від «24» 04 2024 № 7
Завідувач
кафедри _____ Зубрицький А.І., к.е.н.
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2024

Реєстраційний № 7 31.01.2024
(дата) (підпис відповідальної ос

Результати перевірки до захисту
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (пі

Результати захисту добре 06.02.2024
(оцінка) (дата) (підпи

Голова комісії: (підпис) Л.В. Дейнеко
(ініціали, прізвище)

Члени комісії:
(підпис) О.П. Гребельник
(ініціали, прізвище)
(підпис) О.В. Мельник
(ініціали, прізвище)
(підпис) Т.В. Янкелевенко
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.:, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10			Л.В.Дейнеко
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5			О.П.Требельник
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			О.В.Мельник
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			Т.В.Микитенко
				Ю.Хорунженко
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	85		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
85	B	добре	06.02.2024	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Б	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи

Кафедра митної справи та товарознавства

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма «Менеджмент митної справи»

Затверджую

Завідувач кафедри

_____

«_____» 02 202_7_ р.

Завдання на кваліфікаційну роботу

здобувачу вищої освіти

Мельник Аліни Павлівни

1. Тема кваліфікаційної роботи

Оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України

Затверджена наказом ректора від «_15_» грудня 2022 р. №1289

2. Строк здачі закінченої роботи _____ 2023 р.

3. Мета роботи - дослідження особливостей оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України

Предметом дослідження є оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України

Орієнтовною базою дослідження є діяльність митних органів в частині оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України

4. Вихідні дані до роботи митна статистика ДМСУ, навчальна та наукова література за темою дослідження

5. Перелік графічного матеріалу таблиці, рисунки, графіки, схеми

6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП.

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ ПРИ ПЕРЕМІ
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Роль та місце митного оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон У
Характеристика підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України
Форми прояву оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України
та їх характеристика

РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИКА ОПОДАТКУВАННЯ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ
МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

2.1. Оцінка стану надходжень акцизного податку на міжнародну торгівлю та зовнішні операції до д
го бюджету

2.2. Аналіз регулятивного потенціалу оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через мі
кордон України в умовах воєнного стану

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ ПРИ
МІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

3.1. Використання зарубіжного досвіду у практиці оподаткування підакцизних товарів при переміщ
через митний кордон України

3.2. Рекомендації щодо удосконалення оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через м
кордон України як функції економічної безпеки України

ВИСНОВКИ.

7. Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання ета	
		За планом	
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	25.09.2022	
2	Вибір та вивчення навчальної, наукової та методичної літератури за темою	02.11.2022	
3	Видача завдання науковим керівником	04.02.2023	
4	Підготовка першого розділу роботи та подання її науковому керівнику	06.05.2023	
5	Підготовка другого розділу роботи та подання її науковому керівнику	02.09.2023	
6	Підготовка третього розділу роботи та подання її науковому керівнику	03.10.2023	
7	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.11.2023	
8	Подання роботи для перевірки на наявність плагіату	02.12.2023	
9	Попередній захист роботи	21.12.2023	
10	Отримання відгуку керівника роботи	15.01.2024	
11	Допуск роботи зав. кафедрою до захисту	24.01.2024	
12	Передача директору ННІ закінченої кваліфікаційної роботи	25.01.2024	
13	Отримання зовнішньої рецензії	27.01.2023	
	Захист роботи	Лютий 2024	

8. Дата видачі завдання «__22__»_____02_____ 2023

Керівник кваліфікаційної роботи _____ (підпис) Микитенко Т.В

Гарант освітньо-професійної програми _____ (підпис) Гребельник О.П

Завдання до виконання отримав здобувач _____ (підпис) Мельник А.П.

Відгук керівника кваліфікаційної роботи

Основу системи митного оподаткування становлять митні платежі, під якими розуміють ті види податків та зборів, які нараховуються у встановленому порядку при переміщенні через митний кордон підакцизних товарів під контролем митних служб.

Об'єктом дослідження здобувач обрав процес оподаткування підакцизних товарів при їх ввезенні через митний кордон України.

Здобувачем Мельник А. визначено мету і завдання дослідження, що стосується теоретичних та практичних питань акцизного оподаткування та шляхів його вдосконалення в Україні.

Досліджено організаційні засади та практичні аспекти акцизного оподаткування та шляхів його вдосконалення в Україні. Окремий розділ розкриває напрями удосконалення оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України в умовах глобалізаційних процесів.

Висновки, зроблені автором, відображають зміст дослідження, є послідовними і обґрунтованими.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ _____ Т.Микитенко

(підпис) (дата)

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу
Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти

Мельник Аліни Павлівни

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «04» 01 2024 № 7 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ А.Зубрицький

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету
Кабашко Аліни Павлівни
«Оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України» (на матеріалах ДМСУ)

В рецензованій кваліфікаційній роботі на належному рівні досліджено оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України, виокремлено шляхи удосконалення в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду. У кваліфікаційній роботі увага приділена проблемним аспектам оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України, а також їх регулятивному потенціалу в умовах воєнного стану.

Обґрунтованість пропозицій та їх практична цінність у кваліфікаційній роботі підкріплена даними з офіційного сайту ДМС Україна, матеріалами Міністерства фінансів України, Рахункової палати України, Державної служби казначейства України, Державної служби статистики України.

За визначеними проблемами в кваліфікаційній роботі запропоновані відповідні пропозиції, щодо покращення умов оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України. З метою перейняття кращого зарубіжного досвіду розглянуто акцизне оподаткування ЄС та США, а також принципи їх оподаткування.

Кваліфікаційна робота містить 3 таблиці, 51 сторінка, 1 рисунок, список використаних джерел налічує 31 найменування.

Недоліків, які б мали суттєвий вплив на зміст кваліфікаційної роботи, не виявлено.

Кваліфікаційна робота підтверджує достатній кваліфікаційний рівень автора за освітньою програмою «Менеджмент митної справи» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, заслуговує позитивної оцінки.

Рецензент к.п.н., доцент Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
(науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

(підпис)

І.О. Будник
(ініціали, прізвище)

« » _____ 2023 р.

Підпис підтверджую
Директор НІФКЕЗ Жемеренко-

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи

Кафедра митної справи та товарознавства

ДОВІДКА

про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Мельник Аліна Павлівна

Курс/група _____МММ-22-1 _____

Тема курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

«Оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України»

П. І. Б. наукового керівник

Микитенко Тетяна Владиславівна

Дата захисту

25.01.2024

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 81 %
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання, цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 19% цитат 15,6%, вилучень 8,98%.

Провідний фахівець відділу
внутрішнього забезпечення

якості освіти Олена СПАСІЧЕНКО

АНОТАЦІЯ

Оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України

(назва випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи)

1. Мета роботи полягає в дослідженні особливостей оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України.

2. Завданням роботи є: визначити функцію митного оподаткування для підакцизних товарів при їх переміщенні через митний кордон України;

- здійснити характеристику підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України;

- оцінити обсяги акцизного податку, які надходять відміжнародної торгівлі та зовнішніх операцій, до державного бюджету;

- проаналізувати потенціал оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України в умовах воєнного стану;

- дослідити використання зарубіжного досвіду у практиці оподаткування підакцизних товарів при переміще нні через митний кордон України;

- розробити рекомендації з покращення сисиеми оподаткування підакцизних товарів при їх переміщенні через митний кордо України з урахуванням економічної безпеки країни.

3. Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні аспекти оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України

4. Об’єктом дослідження є процес оподаткування підакцизних товарів.

5. Базою дослідження виступає діяльність ДМСУ у частині оподаткування підакцизних товарів під час перетину митного кордону.

6. За результатами дослідження сформульовані шляхи удосконалення оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України з урахуванням зарубіжного досвіду.

7. Одержані результати можуть бути використані щодо покращення умов оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України.

8. Кваліфікаційна робота містить 51 сторінку, 3 таблиці, 1 рисунок, список використаних джерел 31 найменування.

9. Ключові слова: підакцизні товари, оподаткування, митний кордон України, шляхи удосконалення.

10. Рік виконання кваліфікаційної роботи - 2023.

11. Рік захисту роботи - 2024.

ABSTRACT

Taxation of excise goods when moving through customs border of Ukraine

(title of the final qualification (diploma) work)

1. The purpose of the work is to study the peculiarities of taxation of excise goods when moving across the customs border of Ukraine.

2. The task of the work is: to determine the function of customs taxation for excise goods when they are moved across the customs border of Ukraine;

- carry out the characterization of excise goods when moving across the customs border of Ukraine;

- estimate the amount of excise tax received from international trade and foreign operations to the state budget;

- to analyze the potential of taxation of excise goods when moving across the customs border of Ukraine under martial law conditions;

- to investigate the use of foreign experience in the practice of taxation of excise goods when moving across the customs border of Ukraine;

- develop recommendations for improving the system of taxation of excise goods when they are moved through the customs border of Ukraine, taking into account the economic security of the country.

3. The subject of the study is the theoretical basis and practical aspects of taxation of excise goods when moving across the customs border of Ukraine

4. The object of research is the process of taxation of excise goods.

5. The basis of the study is the activities of the State Administration of Taxation of Excise Goods during the crossing of the customs border.

6. Based on the results of the study, ways of improving the taxation of excise goods when moving across the customs border of Ukraine were formulated, taking into account foreign experience.

7. The obtained results can be used to improve the conditions of taxation of excise goods when moving across the customs border of Ukraine.

8. The qualification work contains 51 pages, 3 tables, 1 figure, a list of used sources, 31 names.

9. Keywords: excise goods, taxation, customs border of Ukraine, ways of improvement.

10. The year of completion of the qualification work is 2023.

11. The year of job protection is 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП……10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
1.1.Роль та місце митного оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України.....12
1.2.Характеристика підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України.....16
1.3. Форми прояву оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України та їх характеристика.....20
РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИКА ОПОДАТКУВАННЯ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
2.1. Оцінка стану надходжень акцизного податку на міжнародну торгівлю та зовнішні операції до державного бюджету.....31
2.2. Аналіз регулятивного потенціалу оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України в умовах воєнного стану.....39
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
3.1. Використання зарубіжного досвіду у практиці оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України....46
3.2. Рекомендації щодо удосконалення оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України як функції економічної безпеки України.....49
ВИСНОВКИ.....54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....56
ДОДАТКИ

ВСТУП

Важливим завданням економіки України є формування нової системи оподаткування. У сучасній податковій системі України ключову роль відіграють непрямі податки, що є головним джерелом фінансування державного бюджету, а також інструментом регулювання суспільного виробництва. Актуальність цього дослідження полягає в тому, що оподаткування через непрямі механізми впливає на економіку, а його удосконалення сприятиме поліпшенню стану національної економіки, дозволить отримувати стабільніші надходження до бюджету країни та поліпшить умови для розвитку бізнесу.

Питанням функціонування акцизного податку присвячено численні праці науковців, таких як Найденко О.Є., Тихомирова Д.В.,. Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І., Хлєбнікова І.І., Мединська Т. В., Макаренко В. В. Казацька М. Д. та ін.

Мета дослідження: вивчення теоретичних і практичних аспектів акцизного оподаткування та напрямів його вдосконалення в Україні.

Завдання дослідження:

- визначити функцію митного оподаткування для підакцизних товарів при їх переміщенні через митний кордон України;

- здійснити характеристику підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України;

- провести аналіз різних форм оподакування підакцизних товарів під час їх перетину митного кордону України та описати їх харакеристики;

- оцінити обсяги акцизного податку, які надходять відміжнародної торгівлі та зовнішніх операцій, до державного бюджету;

- проаналізувати потенціал оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України в умовах воєнного стану;

- дослідити використання зарубіжного досвіду у практиці оподаткування підакцизних товарів при переміще нні через митний кордон України;

- розробити рекомендації з покращення сисиеми оподаткування підакцизних товарів при їх переміщенні через митний кордо України з урахуванням економічної безпеки країни.

Об'єктом дослідження є процес оподаткування підакцизних товарів.

Предмет дослідження теоретичні основи та практичні аспекти оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України.

Методи дослідження. При дослідженні теоретичних основ акцизного податку використовувалися: з метою всебічного дослідження об'єкта – діалектичний та історичний методи, методи аналізу та синтезу; для виявлення переваг та недоліків оподаткування – метод порівняння та логічного узагальнення; з метою наочного представлення статистичного матеріалу, теоретичних та практичних положень – метод спостереження, узагальнення та графічного зображення даних, табличний та монографічний метод. При визначенні проблемних питань та основних напрямів удосконалення податкової політики в сфері акцизного оподаткування використовувалися методи логічного узагальнення, системно-функціонального методу, а також математичного моделювання.

База дослідження діяльність ДМСУ у частині оподаткування підакцизних товарів під час перетину митного кордону.

Інформаційна база дослідження нормативно-правові документи України. У кваліфікаційній роботі також були використані звітні дані Міністерства фінансів України та Рахункової палати України, монографії та наукова періодична література.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

1.1.Роль та місце митного оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України

На сучасному етапі митна політика та податкова політика є одним із найважливіших інструментів формування ефективної економічної політики країн світу. Завдяки податковим та митним надходженням формується дохідна частина бюджету, кошти якої можуть використовуватись на різні цілі соціально-економічного розвитку держави. Важливою складовою податкових платежів є митні платежі. Митні платежі переслідують мету, пов'язану з впливом на процеси ЗЕД, а саме регулювання процесів імпорту та експорту товарів. Завдяки митним платежам держава може обмежити ввезення або вивезення товарів, захистити національних товаровиробників від недобросовісної конкуренції іноземних виробників. Підписання Україною Угоди з ЄС неповною мірою дає змогу українським виробникам виходити на зовнішній ринок, оскільки на більшість українських товарів установлені квоти та обмеження, тому важливим є визначення ролі митних платежів в Україні для коригування митної політики України. [11, с.180-185]

У сучасних умовах взаємодії України з іншими країнами та зі зростанням її впливу на міжнародному ринку виявляється необхідність в розвитку митної політики, спрямованої на вирішення зовнішньоекономічних питань. Митна політика становить важливу складову економічної структури країни, оскільки вона регулює поставки товарів як на територію країни, так і за її межі. З метою забезпечення достатнього розуміння сутності цієї політики в законодавстві установлено визначення, яке повною мірою висвітлює мету, цілі та завдання митної політики.

Саме митна справа є системою правил, що визначають установлення, реалізацію та контроль механізмом та його інструментами під час впровадження митної політики. Згідно зі статтею 7 МКУ визначено, митна справа –

це встановлені порядок та умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного й нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, протидія контрабанді та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної митної політики.

Митним та податковим законодавством встановлено систему митних платежів. Стаття 1 п. 2 МКУ регулює відносини, пов'язані зі справлянням митних платежів Податковимта Митним кодексами України, а також іншими законами України з питань оподаткування.

«До митних платежів входять три загальнодержавні податки. Перші два, тобто податок на додану вартість (далі – ПДВ) та акцизний податок, регулюються Податковим кодексом, тоді як лише мито – Митним кодексом. Однак можна побачити те, наскільки мито має розгалужену структуру, на відміну від попередніх двох податків. Крім того, ПДВ та акциз посідають вагоме місце в системі внутрішніх податків, тому для простоти структурування їх регулювання окремо в Митному кодексі було прописано лише мито. Таким чином, під час митного оформлення слід застосовувати норми податкового та митного законодавства. Так, митним законодавством установлено перелік операцій, що обов'язково підлягають митному оподаткуванню. Відповідно до ст. 289 МКУ, до них належать такі» [11, с. 180-185]:

ввезення товарів на митну територію України;

незаконне переміщення товарів, що перебувають на території вільної митної зони або на митному складі;

вивезення товарів з митної території України під час оформлення товарів відповідно до митного режиму експорту;

під час вивезення товарів за межі митної території України без оформлення митної декларації та під час незаконного вивезення товарів за межі митної території України;

під час невиконання умов, установлених щодо товарів, які вивозилися за межі митної території України зі звільненням від оподаткування вивізним митом;

після завершення митного оформлення товарів та їх випуску, якщо внаслідок перевірки митної декларації чи за результатами документальної перевірки митний орган самостійно накладає на платника податків додаткові податкові зобов'язання.

Сучасні держави, включаючи Україну, прагнуть відмовитися від старого розуміння нагромадження грошових коштів як основної мети митних платежів. Основними аспектами можна вважати контрольну та регулюючу функції, оскільки головним завданням платежів є не стільки збір коштів, скільки формування стабільності внутрішнього та зовнішнього ринків і збереження їхнього балансу. Крім того, державі потрібно забезпечувати захист вітчизняного виробника від імпортної конкуренції.

«Акцизний податок посідає особливе місце в податковій системі кожної держави, адже, крім значного фіскального значення, має вагомий регулювальний вплив на виробництво та споживання окремих категорій товарів. Посилення функціональної ролі акцизного податку в регулюванні соціально-економічних процесів приводить до необхідності переосмислення та уточнення його сутнісного змісту й виконуваних функцій. Проблема акцизного податку замикається на вирішенні питань відповідності його економічного змісту соціальному призначенню, а також виявленні його особливої ролі в податковій системі» [1, с .180-185].

Акцизи є формою непрямих податків на окремі товари (продукцію, роботи, послуги), визначені ПКУ підакцизні, що включаються до цінової складової цих товарів (продукції, робіт, послуг).

«Головною особливістю непрямих податків є те, що вони можуть використовуватися як регулятор цін. Саме завдяки зміні рівня цін держава впливає на реальні доходи споживачів. За допомогою регулювання ставок ПДВ держава може як стимулювати попит покупців у період кризи, так і стримувати – у період надмірного економічного зростання. За допомогою збільшення ставок акцизного податку держава зменшує споживання шкідливих товарів. За допомогою ставок мита держава регулює експорт та імпорт, збільшуючи експорт та захищаючи національних товаровиробників від конкуренції імпортованих товарів» [11, с.180-185].

Визначення мита в залежності від конкретного митного режиму дозволить надати гарантії приватним суб'єктам через прозорість митного регулювання та сприяти ефективній реалізації завдань фіскальних органів щодо застосування митно-тарифних засобів регулювання. Прикладом такого підходу справляння мита є митне право ЄС.

Виконання завдань у сфері митного регулювання, таких як захист економічних інтересів України, захист прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності та громадян, а також забезпечення дотримання законодавства України, вимагає встановлення відповідних процедурних норм для кожного аспекту митного права. Норми, що регулюють порядок сплати мита та інших податків при переміщення товарів через митний кодон, повинні бути закріплені на законодавчому рівні. Це забезпечить додаткові гарантії як для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, так і для та держави [11, с.180-185].

Отже, справляння митних платежів має на меті вплив на процеси ЗЕД, захист національних товаровиробників від недобросовісної конкуренції іноземних виробників та поповнення державного бюджету.

1.2. Характеристика підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України

Акцизний податок є формою непрямого оподаткування, спрямованого на споживання, і виконує регулюючу та фіскальну функції. Непрямий податок – це такий податок, при збиранні якого посередником стає власник товару. Якщо розмір попиту є нееластичним (тобто мало або зовсім не реагує на зростання ціни), то такий є податок непрямим, і його можна перекласти на споживача [16].

Характеристики акцизних товарів:

– масовий попит;

– забезпечують увисокий рівень доходу;

– виявляють незамінність в споживанні.

Кількість таких товарів визначається незалежно кожною країною (наприклад, в Японії існує кілька сотень таких товарів, включаючи автомобілі, алкогольні та тютюнові вироби, електроенергію, проживання в готелях, харчування в ресторанах, купання в гарячих джерелах та інші).

Згідно з Податковим кодексом України, до підакцизних товарів відносяться:

1) спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;

2) тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;

3) пальне;

4) автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;

5) електрична енергія.

За останнє десятиліття ринок нікотину швидко еволюціонував з появою електронних сигарет. Зовсім недавно з’явилося нове покоління пароподібних продуктів, які часто називають «нагрітими» тютюновими паличками або «нагрітими тютюновими виробами» (ТВЕНи). Як і електронні сигарети, ці

продукти використовують тепло для волатилізу нікотину нижче точки горіння, так що споживачі вдихають аерозоль, а не димлять. На відміну від електронних сигарет, які нагрівають нікотин з рідкого розчину, ТВЕНи нагрівають сигаретні тютюнові «палички». Складові тютюнових паличок, які нагріваються, і тип нагрівального пристрою можуть відрізнятися в різних марках і платформах продуктів. По суті, ТВЕНи займають позицію в спектрі нікотину між звичайними «копченими» сигаретами та електронними сигаретами: їх тютюновий субстрат нагадує механізм звичайних сигарет, тоді як їх механізм доставки нікотину, в першу чергу, через аерозоль нагадує механізм електронних сигарет.

О. Сластьоненко та В. Груші зазначають про те, що «для України оподаткування електронних сигарет, рідин для них, систем для нагрівання тютюну та тютюнових стіків є невідкладною проблемою, яка потребує негайного вирішення. Адже розширення переліку об'єктів оподаткування акцизним податком та значне збільшення податків на тютюнові вироби є, без перебільшення, дієвим способом знизити споживання даних виробів та механізмом покращення якості здоров'я не одного відсотка населення України» [25].

Зауважимо, що в Україні до переліку підакцизних товарів включено рідини, що використовуються в електронних сигаретах. Конкретно, електронна сигарета визначається як «виріб, призначений для споживання (вдихання) парів, які утворюються внаслідок нагрівання компонентами такого виробу рідин, що містять або не містять нікотин. Електронні сигарети можуть бути багаторазовими або одноразовими». Рідинами, використовуваними в електронних сигаретах, вважаються «…рідкі суміші хімічних речовин, що містять або не містять нікотин, призначені для створення пари в електронних сигаретах та містяться, зокрема, в картриджах, заправних контейнерах та інших ємностях». При цьому ст. 1 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуютьсяв електронних сига-

ретах, та пального» від 19 грудня 1995 року № 481/95-ВР1 доповнено визначенням систем, які діють на зразок IQOS: пристрої для споживання тютюнових виробів без їхнього згоряння – пристрої, призначені для вдихання аерозолів (пари), які утворюються внаслідок нагрівання продуктів, що містять у своєму складі тютюн (продукти його перероблення), без їхнього згоряння.

Для рідини, яка використовуються в електронних сигаретах (згідно з УКТ ЗЕД 3824 90 97 20) ставка акцизного податку складає 3000 гривень за 1 літр.

Мета акцизного податку може бути різною, включаючи: фіскальна мета: щбір коштів до бюджету держави; обмеження споживання шкідливих продуктів для здоров'я; платіж за користування дорогами: часткове покриття витрат на інфраструктуру; перерозподільна мета; заохочення місцевих виробників; покращання зовнішньоторговельного балансу країни. У контексті України основною метою вилучення акцизних податків може бути створення рівних економічних умов для всіх підприємствта стимулювання ефективності господарювання.

Характеристики акцизного податку включають:

• орієнтацію на товари масового споживання;

• застосування всередині держави;

• включення в ціну товару.

Перелік акцизних товарів і ставка акцизу може змінюватися залежно від необхідності регулювання споживання конкретних товарів та досягнення поточних фіскальних цілей країни.

У кожній країні своя система стягнення акцизного податку. Збільшення розмірів акцизів впливає на наступне: ціни підакцизних товарів; рівень інвестиційної привабливості; рівень легального виробництва; кількість споживання. Вдосконалення законодавства щодо акцизного податку спрямоване на поступове наближення національних ставок до рівня країн ЄС та гармонізацію їхньої структури. Згідно з європейським законодавством, для країн – членів ЄС встановлюється мінімальна ставка акцизу як відсоток від

роздрібної ціни найбільш популярної цінової категорії. У країнах ЄС надходження від акцизного податку (спеціальний фонд) використовуються для фінансування такиї сфер, як підтримка доріг в належному стані, компенсація витрат на лікування споживачів тютюну та алкогольних напоїв.

Фіскальна значущість акцизного податку пояснюється тим, що вони застосовуються до товарів, які користуються масовим попитом. Питома вага акцизів визначається фінансовою стратегією держави.

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 № 909-VIII прийняті нововведення:

- «запровадження системи електронного адміністрування реалізації пального;

- введення акцизної накладної як обов'язкового електронного документу, який складається під час здійснення всіх операцій із реалізації пального на внутрішньому ринку;

- розширено перелік підакцизних товарів (додано пальне);

- зміна одиниці виміру пального, на яке встановлено ставки акцизного податку, із кілограмів на літри, приведені до температури 150 С;

- збільшення ставок акцизного податку:

- на пальне – на 13%,
- на спирт, спиртові дистиляти та спиртні напої – на 50%,
- на пиво – на 100%,
- на вина, крім вин виноградних натуральних – на 100%,
- на інші забродженні напої, сидр і перрі – на 50%;
- на слабоалкогольні напої – у три рази;
- на тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну, а також мінімальне акцизне податкове зобов'язання із сплати акцизного податку з тютюнових виробів – на 40%;
- специфічна ставка;

- за порушення платниками акцизного податку граничних термінів реєстрації акцизних накладних, коригування до акцизних накладних в Єдиному реєстрі акцизних накладних стягується штраф у розмірі від 2 до 40% суми акцизного податку». [16]

Можливі переваги внесення змін у оподаткування підакцизних товарів [16]:

– впровадження електронного адміністрування надасть можливість якісно відстежувати рух підакцизних товарів і в майбутньому спрямувати надходження від цього податку на вирішення загальних проблем (ремонт і оновлення доріг, лікування наслідків вживання алкоголю та тютюну, розвиток альтернативних типів енергії);

– зменшення споживання шкідливих товарів (тютюн, алкоголь).

– збільшення надходженнь до бюджету (внаслідок підвищення ставок податку, зростання обсягу товарообігу, створення конкурентних умов для бізнесу, впровадження прозорої системи моніторингу);

– створення паритетних умов для здійснення бізнесу.

Отже, перелік та характеристика підакцизних товарів, дають можливість віднести товар до відповідної групи та спалатити податкову ставку, відповідно до Податкового кодексу України.

1.3. Форми прояву оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України та їх характеристика

Суб’єкти господарювання в роздрібній торгівлі підакцизних товарів здійснюютьпродажписа, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, а також рідин, використовуваних в електронних сигаретах, беспосередньо громадянами та іншими кінцевими споживачати для їх особистого некомерційного використання, незалежно від форми розрахунків. Це також може включати рощлив у ресторнах, кафе, барах та інших об’єктах громадського харчування. [16]

«Платники податку – суб’єкти господарювання роздрібної торгівлі підлягають обов’язковій реєстрації контролюючими органами за місцезнаходженням пункту продажу підакцизних товарів не пізніше граничного терміну подання декларації акцизного податку за місяць, в якому здійснюється реалізація таких товарів» [16].

База оподаткування визначається як вартість підакцизних товарів, що реалізована через роздрібну торговельну мережу, включаючи податок на додану вартість.

«Датою виникнення податкових зобов’язань є дата здійснення розрахункової операції відповідно до Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», для безготівкових розрахунків – дата оформлення розрахункового документа на суму проведеної операції, який підтверджує факт продажу, а у разі реалізації товарів фізичними особами-підприємцями, які сплачують єдиний податок, дата надходження оплати за проданий товар» [16].

Згідно із Законом України №265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» розрахункова операція визначається як приймання готівкових коштів, платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо від покупця за товари (послуги) на місці їхньої реалізації. Вона також включає видачу готівкових коштів в разі повернення покупцем товару (або ненадання послуги), а при використанні банківської платіжної картки – оформлення відповідного розрахункового документа щодо безготівкової оплати товару (послуги) банком покупця. У випадку повернення товару (відмови від послуги) також оформляються розрахункові документи для перерахування коштів у банк покупця.

Згідно з п.п. 215.3.10 п. 215.3 ст. 215 Податкового кодексу для пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, які реалізовані відповідно до п.п. 213.1.9 п. 213.1 ст. 213 Кодексу, ставка податку становить 5 %.

Декларацію акцизного податку треба подавати в електронному вигляді особисто платнику (уповноваженій особі) або через електронну систему. Також можна подавати у паперовій формі поштою із повідомленням про вручення (у цьому випадку також роблять опис вкладення). Якщо платник подає звіт поштою, він має це зробити не пізніше ніж за п'ять днів до останнього дня строку.

Звітувати треба щомісяця, не пізніше 20-го числа наступного місяця. Тобто за вересень 2023 року звітність буде подаватися у жовтні 2023 року. При цьому, якщо граничний термін подання звітності припадає на суботу, неділю, свята чи просто неробочий день, то останнім днем буде вважатися наступний робочий (його ще в документах називають операційним або банківським) день.

Базовим періодом для цього податку згідно з законодавством встановлено календарний місяць. Сплачувати його потрібно у термін 10 днів від граничного строку, в який треба подати звітність. Тобто якщо подали 20-го березня, то сплатити треба 30-го числа. Якщо останній день терміну сплати припадає на вихідний, здійснюється таке саме перенесення на наступний операційний день.

Платниками цього податку у відповідності до ПКУ[16] :

- особи, які виробляють підакцизні товари;
- суб'єкти господарювання, що ввозять підакцизні товари на територію України;
- підприємства, що здійснюють реалізацію таких товарів;
- оптові постачальники та виробники електроенергії; особи, що реалізують пальне і т.д.

Декларація подається за кожен розрахунковий період, навіть у тих випадках, коли у платника податку не було господарської діяльності (тобто податкові зобов'язання при цьому не виникають), окремими групами платників:

1. Платники податку, що мають чинну ліцензію, навіть якщо її дію призупинено.

2. Платники акцизу, що займаються продажем пального та етилового спиртів.

3. Платники, що визначені окремим пунктом тієї ж статті 212 ПКУ, тобто особи, що ведуть облік результатів діяльності за такою формою організації бізнесу, як договори про спільну діяльність, які не передбачають створення юридичної особи.

Максимальні роздрібні ціни – це ціни, встановлені на підакцизні товари (продукцію), враховуючи всі види податків і зборів. Акцизний податок з реалізованих суб’єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів не включається до максимальної роздрібної ціни [16].

Виробники або імпортери товарів (продукції) установлюють максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари шляхом декларування цін відповідно до порядку, встановленого Кодексом. Продаж підакцизних товарів, на які встановлено максимально рощдрібні ціни, не може здійснюватися за цінами, що перевищують визначенні максимальні роздрібні ціни, збільшені на суму акцизного податку з роздрібної торгівлі підакцизними товарами. [16].

Роздрібна ціна тютюнових виробів, які реалізуються в роздрібній торгівельній мережі, формується наступним чином:

Обчислення граничної роздрібної ціни тютюнових виробів (ГРЦТВ):

$$ГРЦТВ = МРЦ: 100×105 \quad (1.1)$$

Фактична роздрібна ціна, за якою продають тютюнові вироби (ФРЦТВ) має дорівнювати або бути меншою, ніж ГРЦТВ.

Якщо суб'єкти господарювання, що здійснюють роздрібний продаж тютюнових виробів, зареєстровані платниками ПДВ, то ФРЦТВ обчислюється наступним чином:

$$ФРЦТВ = (РЦТВ : 100 \times 120) : 100 \times 105, \quad (1.2)$$

де РЦТВ – роздрібна ціна тютюнових виробів без ПДВ.

Сума податкового зобов'язання з акцизного податку з роздрібних продажів за реалізовані тютюнові вироби (ПЗа) складатиме:

$$ПЗа = ФРЦТВ : 105 \times 5 \quad (1.3)$$

Сума податкового зобов'язання з ПДВ (ПЗпдв) становитиме:

$$ПЗпдв = (ФРЦТВ – Пза) : 120 \times 20; \quad (1.4)$$

– не зареєстровані платниками ПДВ:

$$ФРЦТВ = РЦТВ : 100 \times 105; \quad (1.5)$$

Сума податкового зобов'язання з акцизного податку з роздрібних продажів становитиме:

$$ПЗа = ФРЦТВ : 105 \times 5 \quad (1.6)$$

Згідно зі ст. 64 Бюджетного Кодексу України до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування автоматично зараховується 13,44 % акцизного податку з виробленого в Україні пального та акцизного податку з ввезеного на митну територію України впорядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до Постановою Кабінету Міністрів України від 17 березня 2021 року №232, затверджено відповідний Порядок визначення механізму зарахування частини акцизного податку до відповідних бюджетів. Частки для зарахування до бюджетів місцевого самоврядування будуть визначатися кожні півроку на основі обсягів реалізованого суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі пального на відповідній території за попереднє півріччя відповідного бюджетного періоду, засновані на даних реєстратора розрахункових операцій чи програмного реєстратора розрахункових операцій згідно з інформацією, яку надала ДПС.

«Довідково на офіційному сайті ДПС розмішується інформація про обсяг реалізованого суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі пального за даними РРО у розрізі адміністративно-територіальних одиниць. Крім того, Законом від 20.09.2019 №128-IX, з 01.08.2020 року всі суб'єкти господарювання, які торгують підакцизними товарами, у кожному чеку реєстратора розрахункових операцій чи програмного реєстратора розрахункових операцій обов'язково поряд з найменуванням товару для підакцизних товарів зобов'язані зазначати відповідний код товарної підкатегорії згідно з УКТ ЗЕД» [16].

З набуттям чинності Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» були внесені зміни, які передбачили розширення групи підакцизних товарів шляхом включення електричної енергії, а також врегулювання питання оподаткування цього товару акцизним податком.

З прийняттям цього Закону також було виправлено невідповідність міжнормами ПК України та Директивою Ради 2003/96/ЄС від 27 жовтня 2003 року, зокрема щодо скасування цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, що вироблену кваліфікованими та когенераційними установками,з обов'язкового оподаткування акцизним податком. Це спростило систему оподаткування в Україні за рахунок зменшення кількості обов'язкових зборів.

Згідно зі Законом України «Про ринок електричної енергії» електрична енергія є енергія, яка виробляється на електроенергетичних об'єктах і призначена для обігу у сфері купівлі-продажу.

Сучасна система оподаткування електроенергії в Україні передбачає застосування адвалорної ставки у розмірі 3,2 %. Згідно з Директивою Ради 2003/96/ЄС мінімальна ставка встановлена в євро за МВт/год і дорівнює 1. Важливо зазначити, що в Україні відсутня диференціація ставок акцизного податку на електроенергію в залежності від напрямів використання.

Також, операції з реалізації електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та з відновлюваних джерел енергії, відповідно до вимог статті 213 ПК України не підлягають оподаткуванню акцизним податком.

З 1 липня 2019 року норми Закону України «Про ринок електричної енергії» впливають на визначення кола платників сплати акцизного податку на електроенергію. Відповідно до цього Закону, купівлю-продаж електричної енергії за двосторонніми договорами здійснюють виробники, електропостачальники, оператори системи передачі, оператори систем розподілу, трейдери, гарантований покупець та споживачі.

Згідно зі статтею 212 ПК України, платниками акцизного податку з електричної енергії є: виробники електричної енергії, які мають ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з виробництва електроенергії і продають її на ринку електричної енергії.

Слід зазначити, що платники акцизного податку (за винятком імпортерів підакцизних товарів, що вказані у ст. 215 ПК України) зобов'язані подавати до контролюючого органу за місцем своєї реєстрації декларацію з акцизного податку не пізніше 20 числа кожного місяця наступного звітного періоду.

Форма, порядок заповнення та подання декларації акцизного податку (далі – Декларація) визначені наказом Міністерства фінансів України від 23 січня 2015 року № 142 У Декларації заповнюються відповідні розділи і додатки, які відповідають виду господарської діяльності платника податків та виду підакцизних товарів (продукції).

Так, згідно з визначеннями ПК України, якщо платник одночасно є платником акцизного податку за різними видами господарської діяльності згідно зі ст. 212 ПК України, він зобов'язаний подавати одну Декларацію з відповідними розділами та додатками до неї.

Щодо платників, які здійснюють операції з реалізації електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками або з

відновлювальних джерел енергії і мають відповідні ліцензії, вони зобов'язані за кожен встановлений податковий звітний період подавати податкові декларації з акцизного податку, незалежно від того, чи здійснювалась господарська діяльність у звітному періоді чи ні.

Відповідно до Податкового кодексу України, об'єкти оподаткування - це операції з реалізації виробленої в Україні електроенергії та операції з оптового постачання електроенергії. Операції з реалізації електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками або з відновлюваних джерел енергії не підлягають оподаткуванню.

Так, в Україні відновлювальні джерела енергії включають всебе різні джерела, такі як вітрова, сонячна, геотермальна енергія, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газ з органічних відходів, газ каналізаційно-очисних станцій, біогази тощо.

Базою оподаткування у разі обчислення податку із застосуванням адвалорних ставок є вартість реалізованої електроенергії без ПДВ, з урахуванням розміру ставки. Ставка акцизу на електричну енергію становить 3,2 %. .

Так, відповідно до законодавства України, датою виникнення податкових зобов'язань щодо постачання електричної енергії є дата складення документа, шо засвідчує факт постачання електроенергії. Для документів, складених в електронній формі, дата складення вважається датою, зазначеною у самому документі як дата його складення відповідно до законодавства, незалежно від дати накладення електронного підпису.

Ставки акцизного податку можуть бути адвалорними (визначаються відсотком від вартості товару) або специфічними (визначаються за фізичними одиницями). Також можуть застосовуватись адвалорні та специфічні одночасно. Оптимальне визначення ставок акцизу в системі оподаткування залишається об'єктом подалшого вивчення та регулювання.

Податковим законодавством України передбачені також можливості встановлення пільг щодо оподаткування акцизним податком.

Зазначимо, що Державна податкова служба України кожного кварталу складає та затверджує Довідник пільг, в якому передбачено надання пільг, строк їхньої дії та роз'яснення щодо деяких аспектів застосування цих пільг. Так, з 2013 року Довідник пільг виходить у двох томах: довідник пільг, які є втратами бюджету, і довідник інших пільг .

Для того, щоб візуалізувати загальну кількість пільг, пов'язаних з акцизним податком, а також велику кількість пільг, які призводять до втрат доходів бюджету, наведемо авторську таблицю, побудовану на основі даних від Державної податковох служби України. Аналіз загальної кількості пільг акцизного податку, а також кількості пільг цього податку, які призводять до втрат бюджету, на основі поданих даних ДПС України, вказує на необхідність перегляду, систематизації пільг та приведення у відповідність до директив та інших актів законодавства ЄС (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Кількість пільг акцизного податку протягом 2015–2021 років

Рік	Групи пільг			
	Кількість пільг по акцизному податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	Кількість пільг по акцизному податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), що є втратами доходів бюджету	Кількість пільг по акцизному податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	Кількість пільг по акцизному податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), що є втратами доходів бюджету
2015	16	6	16	1
2016	19	6	15	1
2017	21	6	16	1
2018	21	6	16	1
2019	26	7	16	2
2020	26	7	16	2
2021	27	6	-	-

Джерело: [24].

На думку М. Ярош, «першочергово важливим є врахування регіонального контексту розвитку акцизної політики. Зважаючи на рівень акцизних ставок на тютюнові вироби та алкогольні напої в державах-сусідах (Росія, Білорусія, Молдова), необхідним є формування графіку підняття акцизів з урахуванням акцизної політики країн регіону для уникнення ризиків зростання контрафакту, контрабанди та нелегального експорту підакцизних товарів» [24, с.13].

Вивчення понять, особливостей та ознак правового регулювання акцизного податку, а також розгляд особливостей акцизного оподаткування в Україні призвело до формуваня висновків про те, що на сучасному етапі реформування акцизного оподаткування є одним з найбільш актуальних у процесі становлення загальної системи оподаткування в нашій державі. Адже акцизний податок завжди був і залишається одним з ключових джерел наповнення бюджету, а також важливим інструментом державного регулювання виробництва і обігу підакцизних товарів в Україні.

Основною метою адміністрування акцизного податку є наповнення дохідної частини як державного, так і місцевих бюджетів. Акцизний податок. Як непрямий податок, включається до вартості реалізації підакцизних товарів (продукції), що призводить до підвищення їхньої ціни. Окрім того, завдяки своєму вузькому спрямуванню, зокрема, чітко визначеному переліку підакцизних товарів (продукції), акцизний податок здійснює регулюючий вплив на структуру споживання.

Функціями акцизного податку вважаємо такі, як: фіскальна; регулювальна, яка охоплює стимулювальну й дестимулювальну підфункції; контрольна та розподільна.

У сучасних умовах воєнного стану необхідним є подальше вдосконалення правового регулювання порядку нарахування та сплати акцизного податку шляхом посилення його регулюючих функцій, спрощення податкових процедур для платників податку, встановлення фінансово обгрунтованих податкових пільг з одночасним посиленням контролю над їх цільовим викори-

станням, адаптація вітчизняного податкового законодавства до норм права ЄС у питаннях гармонізації об’єктів та бази оподаткування, термінології і податкових ставок, електронної системи оподаткування та використання цифрових технологій маркування тощо.

Отже, при переміщення товарів через митний кордон України важливо дотримуватись всіх Законів України, для правильно обрання податкових ставок та їх вчасної сплати.

РОЗДІЛ 2

ПРАГМАТИКА ОПОДАТКУВАННЯ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

2.1. Оцінка стану надходжень акцизного податку на міжнародну торгівлю та зовнішні операції до державного бюджету

До основних особливостей акцизного оподаткування доцільно віднести наступні: «Усі акцизи (універсальні та специфічні) є складовою ціни підакцизних товарів; платник акцизів не є тією самою особою, що і носій цього податку (розрив фактичного носія податку та платника); усі акцизи мають законодавче закріплення перекладення податкового обов'язку від виписаних у законодавстві платників на носіїв акцизів (споживачів); уважається, що акцизне оподаткування легше спрогнозувати за надходженнями, оскільки суб'єкти господарювання завжди планують свою виручку (обов'язковий елемент бюджетування на макрорівні) [17, с.40-41]. Але у зв'язку з цим є велика ймовірність ухилення від оподаткування серед платників, які можуть не показуватина фактичних первинних документах реальні обсяги виручки; система оподаткування лише доданої вартості (приклад застосування ПДВ) зберігає переваги податку з обороту щодо оподаткування всіх етапів виробництва та обігу товарів, робіт і послуг» [17, с.40-41].

«У науці виділяють три види акцизів, що поділяються залежно від функції, яку вони виконують. До першої групи належать так звані традиційні акцизи – на алкоголь і тютюнові вироби. Те, що їх вважають традиційними, пояснюється давністю запровадження оподаткування саме цих видів товарів. Доходи від вказаних товарних груп високі, коло їх виробників відносно вузьке і більшість товарних категорій чітко визначена. До другої групи належать акцизи на паливно-мастильні матеріали, які, крім фіскальної функції, виконують ще й роль платежу за користування автошляхами, а також способу корекції негативних наслідків для навколишнього середовища. Третя група включає акцизи на так звані люксові товари (предмети розкоші) і, як правило, не має цілеспрямованої фіскальної ролі. У більшу міру цей вид акцизу покликаний грати перерозподільну функцію, оскільки основними споживачами

люксових товарів є більш заможні громадяни. Крім того, можливе також переслідування інших цілей, наприклад, заохочення трудомістких виробництв шляхом стягування акцизів з продуктів капіталомістких виробництв, що належать у деяких країнах до люксових товарів (автомобілі, електроніка тощо), заохочення місцевих виробництв або ж поліпшення зовнішньоторговельного балансу шляхом стягування акцизів разом із митними зборами з імпортних товарів» [17, с. 40-41].

Поділяємо думку науковців про те, що «необхідність існування та застосування акцизів у сучасних умовах пов'язана з потребою державного регулювання окремих економічних, соціальних та екологічних процесів».

Необхідність застосування акцизів, на думку інших учених, обумовлюється такими причинами, як: формування достатніх податкових надходжень за рахунок оподаткування споживання обмеженого кола товарів та незначних адміністративних витрат; забезпеченням справедливості оподаткування внаслідок того, що споживачами окремих видів підакцизних товарів є передусім громадяни з високим та середнім рівнем доходів; реалізацією компенсаторних механізмів для відшкодування суспільству негативних ефектів від споживання підакцизних товарів; багатовіковою традицією використання акцизу як невідємної складової функціонування податкових систем [17, с.40-41].

Треба зазначити, що акцизний податок завжди мав і залишається значущим джерелом наповнення доходів для бюджету в Україні. Аналіз динаміки надходження акцизного податку протягом 2015–2023 рр. свідчить про щорічне зростання його обсягу до бюджету (табл. 2.1).

Так, у 2015 р. до державного бюджету надходження становили – 63 110,6 млн грн, у 2016 р. – 90 122,5 млн грн, у 2017 р. – 108 293,4 млн грн, у 2018 р. – 118 852,4 млн грн, у 2019 р. – 123 357,9 млн грн, у 2020 році – 138 296,2 млн. грн, у 2021 році – 162 451,2 млн грн., у 2022році - 102 352, 90 млн. грн., а у 2023 році прогнозно очікується 142 685,20 млн. грн.(рис.2.1.)

Таблиця 2.1.

Обсяги надходження акцизного податку до державного бюджету України протягом 2015– прогноз 2023 рр., млн. дол. США.

Рік	Податкові надходження	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	Акцизний податок із ввезених в Україну піакцизних товарів
2015	10772,96	1020,51	640,11
2016	13258,53	1450,27	921,11
2017	16502,23	1744,64	1104,87
2018	19835,07	1872,00	1255,35
2019	21044,43	1839,20	1406,71
2020	22395,32	2116,85	1522,12
2021	29130,77	2180,24	2094,32
2022	6985,47	1597,17	1096,03
2023	26074,46	2046,90	1707,56

Джерело: [23].

З наведених даних таблиці спостерігається поступове збільшення надходження акцизного податку протягом 2015- 202 років. Та зріский спад у 2022 році на 1581,35 млн.дол. США. у порівнянні з 2021 роком, через повномасштабне вторгнення рф 24 лютого 2022 року, у зв'язку з чим було скасовано сплату деяких акцизних податків. Проте у 2023 році відбулося часткове відновлення сплати податків та збільшення надходжень, які прогнозовано можуть бутина майже рівні 2021року.

В Україні порядок обчислення та сплати акцизного податку регламентується Податковим кодексом України. Відповідно до п. 9.1 ст. 9 цього Кодексу визначається як «непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених як підакцизні, що включаються до ціни таких товарів (продукції)» [17, с.40-41].

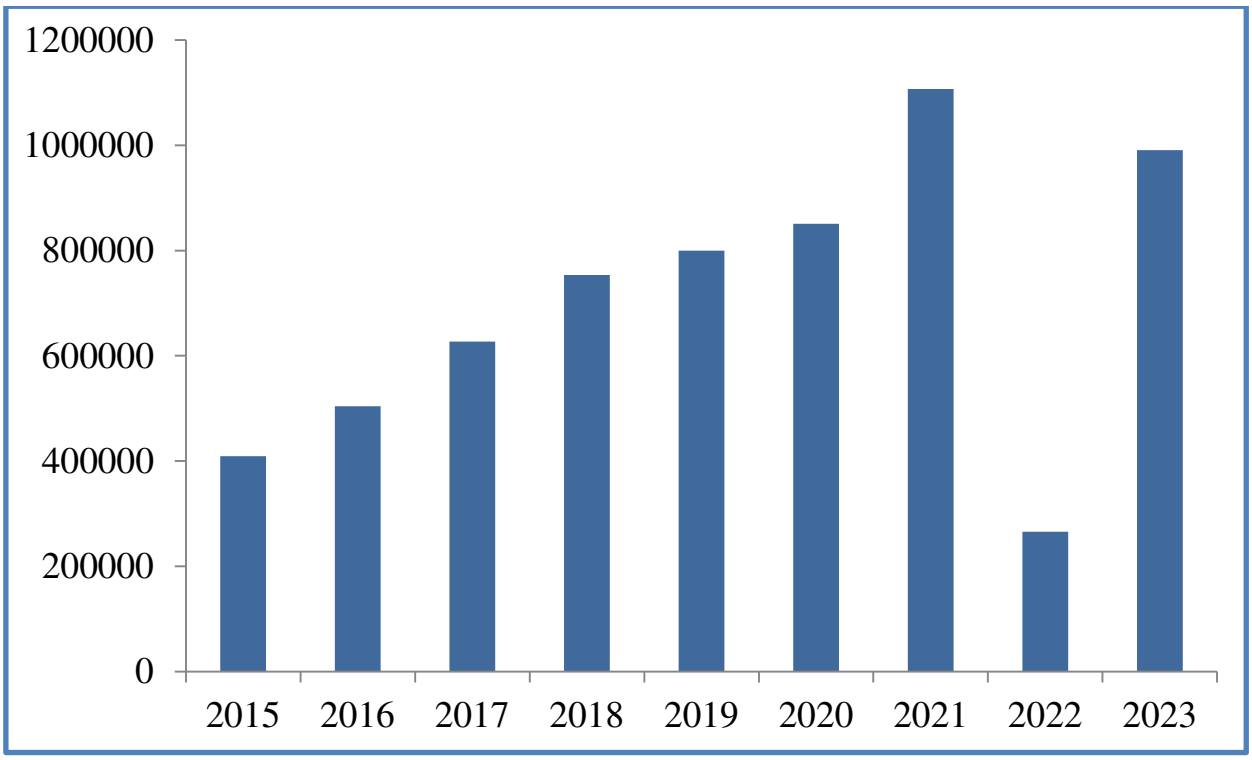

Рис.2. 1. Обсяги надходження акцизного податку до бюджету протягом 2015–2023 рр., млн грн.

На сучасному етапі розвитку фінансової системи виникає необхідність у глибшому вивченні підходів до координації злагодженої діяльності органів державної та місцевої влади під час планування та прогнозування доходів бюджету, а також під час виконання бюджету за доходами. Важливоює увага до процесу реалізації контрольних та регулюючих державних функцій держави на етапі виконання бюджету за доходами. зі збереженням фіскально-регулюючої спрямованості податкових і неподаткових платежів та зборів.Це свідчить про актуальність роботи та визначає мету наукового дослідження [7, с.60-65].

Доходи бюджету є фінансовою базою діяльності держави та інструментом реалізації її завдань і функцій. Необхідність державних доходів зумовлена виконанням державою своїх функцій, неспроможністю недержавних організацій та інститутів забезпечувати стабільний розвиток суспільства. Своєчасність і повнота формування доходів бюджету визначають можливості органів влади щодо виконання власних повноважень та поставлених завдань [7, с.60-65].

Структура надходжень податку на прибуток протягом останнії років залишається сталим елементом. Так, більше 50% податку до зведеного бюджету надходить від приватних підприємств, 20% – від іноземних підприємств і компаній, що створені за участю іноземного капіталу, 14% – від державних та комунальних підприємств.

Важливими є вдосконалення та трансформація системи державних фінансових інструментів і методів, що стимулювали б зростання прибутковості підприємств та загальної економічної ефективності юридичних осіб. В Україні податок на прибуток залишається одним з чотирьох бюджетоутворюючих, незважаючи на складний механізм розрахунку, його адміністрування та контролю за сплатою, а також можливостей щодо ухилення від сплати такого податку та мінімізації об'єктів оподаткування [7, с.60-65].

Таблиця 2.2.

Справляння акцизного податку за видами товарів (товарними позиціями) у 2018-2022 роках, млн.грн

Найменування	УКТЗЕД	2018	2019	2020	2021	2022
Тютюнові вироби	2401	53,17	47,08	46,06	47,05	19,93
Автомобілі легкові	8703	502,24	840,0	800,0	900,0	356,67
Електрична енергія	2716	0,29	25,46	27,62	18,24	36,59
Нафта та нафтопродукти	2710	1440,000	1300,00	960,00	1510,00	790,00
Спирти етиловий	2208	42,39	45,32	5,24	70,06	44,02
Спирти ацеклічні	2905	13,75	11,29	12,22	20,30	13,06

Джерело: [24].

З даних табліці 2.2. найбільше дохід до державного бюджету від справляння акцизного податку з нафти та нафтопродуктів в 2021 році склали – 1,51 млрд.грн., трішки нижче від легкових автомобілів – 0,9 млрд. грн., спирти етилові – 70,06 млн. грн. , спирти ациклічні – 20,30 млн. грн. та тютюнові вироби - 47,05 млн.грн.

У 2018 році був ухвалений Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування акцизним податком легкових транспортних засобів». Основною метою цього закону було впровадження нової системи оподаткування легкових транспортних засобів акцизним податком, зниження вартості нових транспортних засобів, створення правових та економічних умов для реєстрації, які раніше були ввезені на митну територію України та мають іноземну реєстрацію. Це призвело до зниження рівня соціальної напруги з цього питання.

За висновками законотворців, існуючі ставки акцизного податку для легкових транспортних засобів в Україні були встановлені нерівномірно. Такий дискримінаційний підхід поглиблювався встановленням підвищених ставок для легкових автомобілів, які використовувалися до 5 років, на 7–20 разів вище, ніж для нових, та для легкових транспортних засобів, які були у використані більше 5 років, у 10–28 разів більше за нові. Для часткового усунення такого дискримінаційного впливу Законом України № 1389 з 1 серпня 2016 року до 31 грудня 2018 року були встановлені ставки акцизного податку для легкових автомобілів, випущених з 1 січня 2010 року та відповідних стандартам ЄВРО – 5, на рівні, аналогічному новим автомобілям.

Лише протягом 2017 року до України було ввезено 70 908 вживаниї легкових автомобілів, вироблених з 1 січня 2010 року, і сума сплачених митних платежів за ці транспортні засоби склала 5,377 млрд гривень. Зміни в цих нормах не вплинули на ринок нових легкових автомобілів, так як у 2017 році було імпортовано 80 628 одиниць (на 28 % більше показника 2016 року), і сума сплачених митних платежів за них склала 15,790 млрд гривень. Недосконаліть окремих положень діючого податкового і митного законодавства, а

також порушення контролю за ввезенням громадянами транспортних засобів на територію України під режимом тимчасового ввезення/транзиту особистого користування та їх подальшого використання викликали широкомасштабне ввезення та експлуатацію транспортних засобів із зарубіжною реєстрацією.

З метою врегулювання питань, пов'язаних із ввезенням транспортних засобів на митну територію України, забезпечення ефективного контролю за переміщенням та їх призначенням, а також посилення відповідальності громадян України за порушення митних правил був прийнятий Закон «Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо ввезення транспортних засобів на митну територію України» від 22 травня 2019 року № 2612-VIII .

Шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» встановлено звільнення від оподаткування ввезення транспортних засобів громадянами та також звільнення від акцизного податку та податку на додану вартість ввезення транспортних засобів суб'єктами спрощеної системи.

Особливо важливо відзначити, що згідно зі Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану», тимчасово та до припинення чи скасування воєнного на території нашої країни, звільняються від оподаткування ввізним митом легкові автомобілі, кузови до них, мотоцикли, причепи та напівпричепи, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів, які ввозяться громадянами для вільного обігу на митну територію України.

Акцизний податок, є формою непрямого оподаткуваня і включається до ціни товарів. За допомогою непрямих податків, держава може ефективніше збирати кошти, оскільки споживання товарів є стабільним і важким

до ухтлення від сплати податків. Фіскальним органам також легше контролюват нарахування та сплату непрямих податків.

Частка акцизного податку у ВВП за 2019–2023 роки перебуває в межах від 2,33% ВВП (2019 рік) до 7,48% ВВП (2023 рік). «Акцизний податок посідає важливе місце у фінансовій системі країни; оподаткування акцизним податком деяких товарів (продукції) має за мету не лише досягнення економічного ефекту, але й оздоровлення населення (соціальний ефект). Так, на збільшення надходжень від акцизного податку впливає щорічне підвищення ставок податку на підакцизні товари, а саме спирт, лікеро-горілчану продукцію, пиво, тютюнову продукцію, бензин» [7, с.60-65]. Однак в Україні спостерігається тенденція, зафіксована в опитуваннях щодо бюджетного планування та прогнозування,коли річні планові показники завжди перевищують фактично отримані. Це випливає із таких негативних факторів, як розбалансованість та недосконаліть вітчизняного законодавства в контексті європейських вимог, а також зменшення обсягів імпорту транспортних засобів внаслідо введення мита на іноземні автомобілі.

В загальній стратегії бюджетно-податкової політики, спрямованої досягнення рівномірного податкового навантаження, важливим є розширення диференціації ставок податків та зменшення рівня пільгового оподаткування. Також, неподаткові надходження визначаються суттєвим джерелом доходів бюджетів різних рівнів, хоча їх обсяг значно менший у порівнянні з податковими надходженнями, становлячи приблизно 25% від усіх доходів бюджету. Наприклад у 2022 році неподаткові надходження склали 368,7 млрд. грн.

«План виконано по таких статтях доходів, як дохід від власності та підприємницької діяльності (100,8%); адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності (126,6%); інші неподаткові надходження (101,5%); власні надходження бюджетних установ (87,6%)». [7, с.60-65]

Отже, доходи отримані від акцизного оподаткування з кожним роком поступову збільшуються, що являється позитивник показником у розвитку економіки країни.

2.2. Аналіз регулятивного потенціалу оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України в умовах воєнного стану

У сучасних умовах, коли відбуваюься зміни та реформи у податковому законодавстві, дослідження акцизного оподаткування стає особливо важливим. Це дозволяє більш точно визначити роль та значення акцизів, а також з'ясувати місце акцизного податку у системі оподакуваня України [17, с.6-7].

В умовах сьогодення невідкладний процес подальшого вдосконалення податкового законодавства, що стусується акцизного оподаткування в нашій країні, вимагає ретельного підходу як науковців, так і практиків. Мета полягає в досягненні максимального збалансування фіскального та регулятивного потенціалу акцизного податку. Оскільки саме реалізація фіскальних та регулювальних функцій акцизів визначає їхню роль у забезпеченні фінансової безпеки держави.

Дослідження акцизного оподаткування зумовлено також практичними потребами подальшого розвитку державної податкової справи та вдосконалення податкового законодавства. Вимога до переосмислення акцизного оподаткування викликана наявністю низки проблем у сфері податково-правового регулювання, пов'язаних як із значним податковим тиском, складним механізмом нарахування та сплати податків, особливим врахуванням цього податку при сплаті інших прямих та непрямих податків, специфікою встановлення податкової бази та наявністю розгалуженої системи податкових ставок, ухиленням від сплати податку та численними порушеннями податкового законодавства [17, с.6-7].

Україна як держава, що уклала з Європейським Союзом Угоду про асоціацію, а також отримала статус кандидата на членство в Європейському Союзі має завдання гармонізації національного законодавства з нормами права Європейського Союзу (далі – ЄС).

Дослідження правової природи акцизного оподаткування актуалізується у зв'язку з запровадженням воєнного стану в нашій державі, підвищення ролі податкових надходжень у формуванні дохідної частини державного та місцевих бюджетів, необхідністю забезпечення потреб держави та удосконалення положень, інститутів та правових категорій податкового законодавства, що передбачає розробку функціональної системи податкових правовідносин та втілення ефективної взаємодії між її учасниками.

Початок повномасштабної війни на території нашої держави, а також введення в Україні воєнного стану як особливого правового режиму зумовлює зміни у всіх сферах суспільного життя. В тому числі і у системі оподаткування та у сфері податкових правовідносин, що є важливою складовою економічного фронту, оскільки сплата податків сприяє наповненню дохідної частини бюджетів, підтримки обороноздатності Збройних Сил України і держави в цілому. Успішне подолання викликів та загроз, спричинених воєнними діями, залежить від дій нашої країни та пошуку нових можливостей для її економічного розвитку, підтримки населення та бізнесу, зокрема щодо вдосконалення податкової системи в частині адміністрування податків [17, с.6-7].

Згілно із Законом України від 15 березня 2022 року № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» в період воєнного стану передбачено особливості оподаткування акцизним податком та регулювання обігу підакцизних товарів.

Не рахуються реалізацією пального операції з фізичної передачі (відпуску, відвантаження) пального на митній території України у наступних випадках:

- якщо це стосується гуманітарної допомоги, здійснюваної у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, і пов’язано з примусовим відчуженням чи вилученням пального для потреб держави згідно із Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» без отримання компенсації за примусово відчужене або вилучене пальне;

- якщо передача пального стосується забезпечення оборони держави та функціонування інших сфер країни, визначених без попереднього або наступного відшкодування вартості.

Відповідно до п. 69.5 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу операції з добровільної передачі, відчуження або вилучення підакцизних товарів для забезпечення оборони держави та функціонування інших сфер держави (без попереднього або наступного відшкодування їх вартості) не вважаються операціями з реалізації для цілей оподаткування.

Протягом періоду до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території нашої країни, встановлено нульову ставку акцизного податку на ряд видів палива, зокрема:

- моторні бензини;

- важкі дистиляти (газойль);

- скраплений газ (пропан або суміш пропану з бутаном) та інші гази;

- ізобутан, бутан.

Згідно з вказівками, відновлення обліку пального та спирту етилового на акцизних складах, які частково пошкоджені та розташовані в зонах проведення бойових дій або на тимчасово окупованих територіях збройними формуваннями Російської Федерації, буде здійснюватися на основі даних інвентаризації, проведеної після припинення воєнного стану.

Також передбачається, що дозволено ввозити на митну територію України тютюнові вироби, які мають маркування акцизного податку,і не є документами суворого обліку. Це стосується виробів, які мають маркування з

акцизними марками та були надруковані за межами митної території України за замовленням виробників або імпортерів тютюнових виробів.

Мораторій на проведення фактичних перевірок, вкючаючи перевірки щодо відповідності вимогам законодавства, із контролем за дотриманням яких доручено контролюючим органам, зокрема, відповідно до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» було припинено.

До операцій з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування, при придбанні транспортних засобів, входять такі випадки, як:

-продаж легкових автомобілів для особ з інвалідністю, включаючи дітей з інвалідністю, які фінансуються коштами державного або місцевих бюджетів, фондів щагальнообов'язкового державного страхування. Також сюди входять легкові автомобілі спеціального призначення, такі як швидка медична допомога та автомобілі для центральних органів виконавчої влади, які реа бюджетівлізують державну політику у сферах цивільного захисту, рятувальної справи, пожежної і техногенної безпеки, де вартість таких автомобілів покривається з державного та місцевих;

- передача підакцизних товарів для їхнього знищення, що включає продукцію, конфісковану рішенням суду чи товари, що стали власністю держави внаслідок відмови власника, якщо ці товари не підлягають реалізації відповідно до законодавства;

- операції з безоплатної передачі у володіння і користування ЗСУ та іншим військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, органам Служби безпеки України, Національної поліції України, Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної гвардії України включають у себе передачу конфіскованих підакцизних товарів, транспортних засобів, визнаних безхазяйними; транспортних засобів, щодо яких не було звернення від власника до кінця

строку зберігання,та транспортних засобів, що перейшли у власність держави внаслідок успадкування чи інших законних підстав .

Відповідно до Закону України від 1 квітня 2022 року № 2173-IX2 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану» передбачено звільнення від оподаткування акцизним податком операції з ввезення та реалізації на митній території України броньованих автомобілів. Кінцевим отримувачем цих автомобілів визначено правоохоронні органи, Міністерство оборони України, Збройні Сили України, інші військові формування, добровольчі формування територіальних громад, утворені відповідно до законів України, а також інші суб'єкти, які здійснюють боротьбу з тероризмом відповідно до закону та/або беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України. Це застосується тимчасово, на період здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України та/або запровадження воєнного стану відповідно до законодавства.

Внесені Законом 2142-IX та Законом № 2173-IX зміни до ПК України безперечно збільшили ефективність застосування податкового, митного та іншого законодавства, забезпечили дотримання прав і обов'язків платників податків. Зокрема, звільнення від оподаткування ввезення транспортних засобів громадянами та звільнення від податку на додану вартість та акцизного податку ввезення транспортних засобів суб'єктами спрощеної системи посприяло можливості ввезення із-за кордону та купівлі авто на заміну пошкодженого або знищеного внаслідок війни. А звільнення від оподаткування акцизним податком операцій з ввезення на митну територію України та подальшої реалізації броньованих автомобілів на митній території України сприяє забезпеченню національної безпеки і оборони, відсічі і стримуванню збройної агресії Російської Федерації проти України.

В подальшому, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування» було відновлено оподаткування акцизним податком транспортних засобів. Як зазначають автори законопроекту».

Як зазначають автори законопроєкту, «в результаті дії звільнення від оподаткування ввізним митом, ПДВ та такцизним податком до бюджету не надійшло близько 13 млрд грн; ввезено більше 119 тисяч автомобілів; непоодинокі випадки ввезення авто преміум класу. А відновлення оподаткування дозволить збільшити надходження до Державного бюджету України митних платежів щонайменше на 3,5 млрд гривень щомісячно з урахуванням теперішніх темпів імпорту». Разом з тим, законотворцями пропонується внести зміни до Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» для звільнення від сплати збору на обов'язкове державне страхування тих, хто набуває власності на легкові автомобілі, оснащенні виключно електричними двигунами (одним чи кількома).

Зазначено, що Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15 березня 2022 року № 2120-IX2 визначено, що на протязі чинності воєнного стану, надзвичайного стану не розглядаються к операцвї реалізації пального:

- дії з фізичної передачі (відпуску, відвантаження) пального на митній території нашої країни, які проводяться у зв'язку з примусовим відчуженням або вилученням такого пального для потреб держави, згідно із Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», не вважаються операціями з реалізаціх пального за умови, що майбутній власник або уповноважена ним особа здійснювали заходи щодо отримання компенсації за примусово відчужене або вилучене пальне;

- операції з фізичної передачі (відпуску, відвантаження) пального на митній території України, які проводяться у зв'язку з його ЗСУ та доброво-

льчим формуванням територіальних громад, Національній гвардії України, Службі зовнішньої розвідки України, Службі безпеки України, Міністерству внутрішніх справ України, Державній прикордонній службі України, Управлінню державної охорони України, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, іншим утвореним відповідно до законів України військовим формуванням, їх з'єднанням, військовим частинам, підрозділам, установам або організаціям, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, для потреб захисту держави органам місцевого самоврядування, а також на користь центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, сил цивільного захисту та/ або закладам охорони здоров'я державної, комунальної власності, та/ або структурним підрозділам з питань охорони здоров'я обласних, Севастопольської та Київської міських державних адміністрацій без попереднього або наступного відшкодування їх вартості;

- дії з фізичної передачі (відпуску, відвантаження) пального на митній території України як гуманітарної допомоги відбуваються відповідно до встановленого порядку Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до законодавства встановлений обов'язок особи, яка збуде здійснювати продаж пального, реєструватися як платник податку перед контролюючими органами за місцезнаходженням юридичних осіб або місцем проживання фізичних осіб – підприємців до початку реалізації пального. Процедура реєстрації платника податку передбачає подання заяви особою не пізніше ніж за три робочі дні до початку реалізації пального. Форма заяви затверджується центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування державної фінансової політики.

Отже, під час воєного стану відбулося багато змін в акцизному оподаткуванні, зокрема ведення податкових пільг при везенні легкових автомобілів та пального, які призначенні для потреб Зброяних Сил України.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

3.1. Використання зарубіжного досвіду у практиці оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України

Система оподаткування акцизами в провідних країнах світу формується з урахуванням потреби у збалансованості інтересів виробників і споживачів, загальносуспільної підтримки різних галузей та регіонів, забезпечення зайнятості населення та інших пріоритетів соціально-економічної політики. Крім того, враховуються аспекти охорони здоров'я громадян, збереження суспільного порядку та необхідность обмеження соціальних наслідків алкогольним зловживанням [19, с. 88].

«Як свідчить аналіз різних підходів, що є в світовій практиці, немає єдиної думки щодо визначального напряму реалізації акцизної політики, яка б повною мірою враховувала баланс інтересів фіску та соціального регулювання. Кожна країна по-своєму встановлює такий баланс, зважаючи на реалії часу, вплив тих чи інших політичних течій, трансформацію суспільної свідомості та системи цінностей. Разом із тим загальні підходи, якими користуються країни Європейського Союзу, до входження в який готується також Україна, можуть бути прийнятими за основу у процесі розробки акцизної політики в Україні» [11, с. 73-77].

«Аналіз вітчизняного податкового законодавства, що регулює акцизний податок в Україні, дозволяє стверджувати, що протягом останніх років в Україні суттєво зростають ставки акцизного податку, що має неоднозначні наслідки для його фіскальної ефективності та зменшення обсягів споживання шкідливих товарів, які відносяться до підакцизних.

Одним з найбільш суперечливих аспектів є визначення груп підакцизних товарів. В Україні до підакцизних товарів віднесено:

– спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;

– тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;

– пальне;

– автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;

– електрична енергія» [15, с.197-200].

«При цьому варто відзначити, що рекомендаціями Міжнародного валютного фонду (МВФ) передбачено обмеження застосування специфічних акцизів для п’яти груп товарів:

– алкогольні напої;

– тютюнові вироби;

– автомобілі;

– нафта і нафтопродукти;

– запасні частини до автомобілів» [15, с.197-200].

Таким чином, можна відзначити, що український перелік підакцизних товарів є трішки ширшим, ніж той, який рекомендує МВФ.

Оптимальність оподаткування цих товарів обумовлена тим, що теоретично виправданим подвійне оподаткування є лише оподаткування товарів з негативними зовнішніми ефектами та товарів, які підлягають особливій увазі державного регулювання.

Слід відзначити, що в країнах ЄС застосування специфічних акцизів можна вважати гармонізованим лише в Великобританії, Австрії,Іспанії, Ірландії, Португалії та Люксембурзі. Інші країни розширили перелік підакцизних товарів, включаючи навіть ті, щодо яких дискусії щодо негативних ефектів застосування залишаються суперечними. Це стосується безалкогольних напоїв (Німеччина, Нідерланди, Швеція, Данія, Франція, Фінляндія, Бельгія), кави та

чаю (Німеччина, Данія), цукру, солі, сірників, предметів розкоші тощо. Найбільший перелік підакцизних товарів серед країн ЄС має Данія [, с. 34].

Отже, розширення асортименту підакцизних товарів, головним чином, обумовлене фіскальними міркуваннями та потребою збільшення надходжень до бюджету при одночасному зменшенні податкового навантаження на доходи і капітал.

Існують особливості застосування податкових ставок та пільг у сфері стягнення акцизного податку. Зокрема, можливе використання адвалорних (відсотковмх) та твердих або специфічних (встановлених у грошових одиницях за одиницю натурального вимірника) ставок. Обидва типи ставок мають свої переваги і недоліки, і вибір між ними залежить від ситуації в країніНаприклад, при високих темпах інфляції може бути доцільнішим використання адвалорних ставок, оскільки застосування специфічних ставок вимагатиме постійного перерахунку їх розміру або прив'язки до однієї із світових валют.

Найнижчі адвалерні ставки застосовуються в Нідерландах, Данії, Сербії, тоді як найвищі – в Естонії, Італії, Фінляндії. Важливо зауважити, що дохідність специфічних акцизів зростає щорічно як в Європейському Союзі в цілому, так і в його окремих країнах.

Спочатку може здатися, що акцизний податок виключає можливість або навіть доцільність застосування податкових пільг. Проте у світовій практиці податкові пільги можуть застосовуютися для регулювання товарообігу або стимулювання виробництва конкретних товарів. Найпоширенішим типом податкового вирахування є податкова премія (tax refund), яку застосовують в Словенії, Бельгії, Франції, Іспанії при придбанні дизельного палива. Суттєво, цей механізм передбачає повернення сплаченого акцизного при перетині кордонуз однієї країни в іншу. [15, с. 197-200]

Податкова знижка (tax abatements) застосовується в США і передбачає часткову компенсацію акцизного податку, який був сплачений при придбанні легкового автомобіля, у випадках його продажу, аварії чи викрадення. Цей механізм часткової компенсації спрямований на стимулювання придбання нових автомобілів, що підтримку попиту на необхідному рівні.

Податковий кредит (tax credit) використовується в деяких країнах Європи та США з метою підтримки виробництва і споживання альтернативних видів палива. Зокрема, у США податковий кредит за акцизним податком складає 0,50 дол. США за балон при використанні зрідженого газу, рідкого палива, отриманого при переробці вугілля, а також палива, отриманого з біомаси. Важливо відзначити, що більшість таких пільг є тимчасового характеру та застосовуються протягом коротких періодів часу [15,с.197-200].

Таким чином, з досліду інших країн зрозуміло, що Україна поки що на початку шляху до зменшення акцизних податків та збільшеня групи для їх оподаткування.

3.2. Рекомендації щодо удосконалення оподаткування підакцизних товарів при переміщенні через митний кордон України як функції економіної безпеки України

Удосконаленням регулювання акцизного оподаткування може бути досягнуте через систематичне та ефективне внесення змін до податкового законодавства. При цьому необхідно дотримуватись термінів, визначених ПК України, та розвивати ефективний механізм планування та прогнозування, передбаченням можливих форс-мажорних обставин та розроблення швидкореагуючих механізмів.

Проблеми організаційного характеру на етапі адміністрування акцизного податку включають: недостатню кількість висококваліфікованих спеціалі-

стів у контролюючих органах; відсутність якісного методичного забезпечення діяльності податкових органів та недостатнє вткористання сучасних технологій. Підвищений рівень кваліфікації та компетентності працівників податкових органів, зокрема у засвоєнні нововведень та змін податкового законодавства, сприяв би забезпеченню реалізації прав платників податків на отримання необхідної інформації та кваліфікованих консультацій.

Варто зауважити про те, що формування іміджу ДПС України як сервісної служби європейського зразка з високим рівнем довіри, є однією із стратегічних цілей діяльності ДПС до 2022 року, що передбачає упровадження зручних та доступних сервісів для платників; удосконалення системи зворотного зв'язку з платниками; забезпечення якісного та швидкого консультування платників; ребрендинг та вдосконалення зовнішніх комунікацій; розробка Комунікаційної стратегії ДПС для послідовного висвітлення процесів реформування та забезпечення єдиної політики комунікацій у ДПС; удосконалення процедури адміністративного оскарження, налагодження діалогу з платниками за рахунок впровадження практики медіації.

На думку Т. Мединської про те, що «виклики та загрози сучасності призвели до розуміння того, що цифровізація податкових адміністрацій може суттєво допомогти у подоланні кризових явищ внаслідок війни. Протягом останніх років пандемічної кризи податкові служби перевели багато своїх процесів в онлайн режим. Тому електронне оподаткування допоможе подолати триваючу кризу після завершення воєнного стану, змінити існуючі стратегії процесів адміністрування податків, щоб підвищити стійкість до майбутніх потрясінь з особливим акцентом на послуги платників податків, управління ризиками комплаєнс, віддалену роботу, ІТ-системи та надання підтримки для уряду держави» [13, с.183].

В. Макаренко вважає, що для виконання завдань з підвищення ефективності контролю за обігом підакцизних товарів і протидії нелегальному їх обігу необхідно перейти на новий рівень інформаційно-аналітичного забез-

печення контролюючих органів. Ученим визначено, що «передумовою забезпечення прозорої системи адміністрування акцизного податку має стати об'єднання інформаційних ресурсів баз даних, пов'язаних із станом та діяльністю економічних операторів ринку підакцизних товарів, у комплексну інформаційну систему. Це пов'язано з відсутністю оперативного доступу до інформації відповідних баз даних ДПС України в режимі реального часу при існуванні розгалуженої мережі реєстрів платників акцизного податку та місць зберігання підакцизних товарів».

У зв'язку з цим ученим запропоновано «впровадження нового електронного сервісу з надання електронних послуг співробітникам контролюючих органів, платникам податків та іншим зацікавленим особам з використанням інтернет-середовища та єдиного вебпорталу ДПС України – Комплексної інформаційної системи операторів ринку підакцизних товарів ДПС України, завдання якої має полягати в автоматизації збирання, реєстрації, збереження, пошуку, оброблення та видачі інформації за запитами користувачів з ліцензійних реєстрів усіх операторів ринку підакцизних товарів з урахуванням організаційних засад формування і ведення ліцензійних реєстрів та переліку відомостей, що містяться в них» [12,с.10-11].

М. Казацька вказує на те, що для наближення податкового законодавства України з питань акцизного оподаткування на шляху його наближення до права Європейського Союзу, слід розглядати такі напрями: впровадження режиму призупиненого оподаткування з виникненням зобов'язання зі сплати акцизного податку у момент випуску підакцизних товарів для споживання, автоматизації та посилення податкового контролю у цій сфері, зміна вектора функціональної спрямованості акцизного оподаткування з фіскального на регулюючий, усунення термінологічних неточностей та розроблення єдиного понятійного апарату щодо механізму справляння акцизного податку. [10,с.14-15].

Удосконаленням системи акцизного оподаткування повинно стати: гармонізація вітчизняної законодавчої бази відповідно до Директив Ради Євро-

пейського Союзу щодо акцизного оподаткування; удосконалення методів контролю виробництва та обігу підакцизних товарів, а також протидія незаконному переміщенню зазначених товарів; подальше поетапне підвищення ставок акцизного податку до досягнення ними рівня оподаткування у ЄС; посилення ролі екологічного чинника в практиці акцизного оподаткування за прикладом більшості країн Європи; систематизація та уніфікація методологічних підходів у законодавстві щодо акцизного оподаткування тощо.

До напрямів вдосконалення акцизного оподаткування слід віднести наступні: спрощення системи адміністрування шляхом запровадження електронної системи адміністрування та використання цифрових технологій маркування; адаптація вітчизняної системи законодавчого обґрунтування справляння непрямих податків до норм та вимог ЄС у питаннях гармонізації бази та об’єктів оподаткування, термінології та податкових ставок; формування системи пільгового оподаткування відповідно до вимог ЄС та з метою підтримки національного виробника; розширення переліку підакцизних товарів та бази оподаткування.[17,с.210-213].

Справді, для України як держави, що уклала Угоду про асоціацію з ЄС, і отримала статус кандидата на членство в ЄС, виникає завдання гармонізації внутрішнього законодавства із стандартами ЄС. Особливо важливим у цьому контексті є впровадження норм, пов'язаних із оподаткуванням безалкогольних напоїв, включаючи ті, що містять штучні підсолоджувачі та цукор, кофеїн, та є шкідливими для здоров’я. Також важливим є впровадження системи акцизного оподаткування длякави, що є кроком на шляху до зменшення обсягів її споживання та забезпечення охорони здоров’я населення. Додатково, важливим етапом може бути введення системи маркування підакцизних нафтопродуктів маркерами акцизного податку. [17,с.210-213]

Варто відзначити, що досягнення фіскальної ефективності акцизного оподаткування вимагає не лише впровадження змін у елементах акцизного податку (таких як зміна податковиї ставок, об’єкта оподаткування, переліку платників та обсягу податкових пільг тощо), але й вдосконалення процедур

його адміністрування для платників. Це стає особливо важливим, оскільки введення нового виду акцизу на роздрібну торгівлю та акцизної накладної призводить до необхідністі для платників податків додаткового складання звітної документації та виконання адміністративних процедур, що створює додаткове гавантаження для підприємців. Також важливим елементом для підвищення ефективності акцизного оподаткування є удосконалення податкового контролю в даній сфері. [2, с.210-213]

ВИСНОВКИ

Акцизний податок являє собою оподаткування специфічної (від'ємної) споживчої вартісті товарів та їх якісті. З його допомогою розв'язуються соціальні та екологічні питання, що виникають внаслідок використання підакци-

зних товарів. Таким чином, акцизний податок виконує своє суспільне призначення у цільовій формі визначенн, визначаючи свої параметри через вартісну форму товару та частково цільове спрямування використання бюджетних надходжень від акцизного оподаткування.

Після аналізу теоретичних та статистичних даних, стало очевидним, що реалізація сучасної митної політики неможлива без впровадження митних платежів. Ці платежі єнеобхідною складовою захисту вітчизняного виробника від зарубіжних компаній та забезпечують баланс між зовнішнім та внутрішнім ринками. Проте для забезпечення ефективності цих платежів важливо вдосконалити митне законодавство, зокрема щодо адміністрування митних платежів. Це дозволить уникнути використанню прогалин закону громадянам та митним органам.

У розвитку акцизного оподаткування визначаємо такі основні напрями вдосконалення: підвищення рівня адаптації законодавства до стандартів ЄС; зміцнення екологічної спрямованості системи акцизного оподаткування; підвищення ефективності фіскальних і регулятивних функцій акцизу; розширення переліку підакцизних товарів, об’єктів та бази оподаткування.

Також вимагає подальшого вдосконалення митне оподаткування. Основними заходами є: уніфікація порядку справляння мита та супутніх платежів; посилення контролю над митницею; вдосконалення митного та податкового законодавства в частині справляння мита; впровадження чіткого механізму застосування спрощених процедур митного оформлення.

Застосування всіх зазначених заходів у сфері непрямого оподаткування сприятиме стимулюванню економічного розвитоку країни, сприяє створенню умов для привернення інвестицій, розвитку бізнесу, зменшенню податкового навантаження, отриманню постійних доходів до ЗБУ тощо.

Акцизний податок у світовому досвіді визначається важливим інструментом фінансового регулювання економічних та соціальних процесів. Цей податок дозволяє за допомогою цінових механізмів впливати на обсяги виробництва та реалізації конкретних підакцизних товарів як на митній території

держави, так і в сфері зовнішньоекономічної діяльності. Система акцизного оподаткування в провідних країнах формується з урахуванням балансу інтересів виробників і споживачів, підтримки різних галузей та регіонів, створення робочих місць, а також врахування інших пріоритетів соціально-економічної політики.

Загальні напрямки вдосконалення системи акцизного оподаткування можуть включати: адаптація української системи законодавчого обґрунтування справляння непрямих податків до вимог ЄС у питаннях гармонізації бази та об’єктів оподаткування, термінології та ставок податку; встановлення державної монополії на виробництво та регулювання цін на певні категорії підакцизних товарів; звільнення від акцизного податку конкретних видів діяльності, які використовують екологічно чисті види палива чи альтернативні види енергії; розширення переліку товарів, які підлягають акцизному оподаткуванню; впровадження електронної системи контрою за виробництвом та обігом підакцизних товарів; використання системи «Електронна акцизна марка» для посилення боротьби із нелегальним обігом підакцизних товарів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атаманчук Н. І., Особливості акцизного оподаткування в Україні ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. №1 (41) 2019 с. 73-77

2. Богатирьова Є. М. Податкове навантаження як індикатор результативності податкових реформ в Україні. Економічний простір. 2020. № 84. С. 110-121.
3. Бюджетний менеджмент: підручник за заг. ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2019. 864 с
4. Васюк Ю. М. Податковий контроль в умовах реформ в Україні. Аспекти публічного управління. 2021. № 3. С. 27-36.
5. Глухова В.І. Аналіз податкових надходжень до державного бюджету України в сучасних умовах / В.І. Глухова, І.П. Іванова // Міжнародний науковий журнал Інтернаука 2020. № 5. С. 111–114. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_5_34
6. Городецька Т.Е., Поровай А.С. Аналіз податкових надходжень в системі доходів бюджету. Молодий вчений. 2021. № 2(42). URL : http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/2/59.pdf.
7. Гребеник К. В. Аналіз виконання доходів зведеного бюджету України. Науковий вісник Ужгородського національного університету.2018 №21, С. 60-65
8. Дем'янишин В.Г. Податковий механізм формування доходів бюджету: концептуальні засади теорії та напрями модернізації. Світ фінансів. 2021. №2 (51). С.75.
9. Єгарміна В.Д. Податковий контроль: теоретичні засади і практика застосування Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2019. № 1. С. 43-47.
10. Казацька М. Д. Правове регулювання акцизного податку в Україні : автореф.канд. юрид. наук. Київ, 2019. С. 14–15.
11. Найденко О.Є., Тихомирова Д.В. Роль митних платежів в митній поліції україни Гроші, фінанси і кредит. 2021 № 60. с.180- 185
12. Макаренко В. В. Податкове регулювання ринку підакцизних товарів в Україні : автореф. дис канд. екон. наук : 08.00.08. Ірпінь, 2021. С. 13.
13. Мединська Т. В. Електронне оподаткування в умовах воєнного стану в Україні. Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / відповід. за вип. : проф. Б. Б. Семак. Львів : Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2022. С. 183
14. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI в редакції від 21 липня 2021 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text

15. Олійничук О. Світовий досвід акцизного оподаткування та його імплементація в Україні в контексті детінізації Актуальні проблеми правознавства. Випуск 3 (11). 2017 р. С. 197-200
16. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/2755-17#Text (дата звернення: 06.10.2023).
17. Правове регулювання акцизного оподаткування в умовах сучасних викликів та тенденцій розвитку правової держави : монографія / А. О. Монаєнко, Н. І. Атаманчук. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 276 с.
18. Прокіпчук Л. Адміністрування митних платежів в умовах реформування митної політики держави : дис. Тернопіль, 2021 URL: http://dspace.wunu.-edu.ua/ bitstream/316497-/41781/1/aref-prokipchyk-na-sait.pdf
19. Хлєбнікова І.І. Фіскальні та регулятивні ефекти акцизного оподаткування в Україні : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.08. Ірпінь, 2018. 20 с
20. Особливості оподаткування акцизним податком та обігу підакцизних товарів у період дії воєнного стану. *Пресслужба Державної податкової служби України, опубліковано 01 квітня 2022* URL: https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/578373.html
21. Щодо порядку заповнення та подання декларації акцизного податку для платників з транспортних засобів: Лист ДПС України від 14.09.2022 № 10709/7/99-00-21-03-03-07. URL: https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/ podatkove-zakonodavstvo/listi-dps/77629.html
22. Офіційний сайт ДМСУhttps://bi.customs.gov.ua/uk/trade/payments
23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2023/
24. Ярош М. В. Реформування непрямого оподаткування в Україні в умовах інтеграції до ЄС : автореф. дис. … канд. економ. наук. Київ, 2018. С. 13
25. Сластьоненко О., Груша В. Акцизне оподаткування електронних сигарет, систем нагрівання тютюну: сучасний стан та шляхи вдосконалення законодавства. Молодий вчений. 2022. № 5(105). С 54–59.
26. Швабій К. І., Новицька Н. В., Хлєбнікова І. І. Структура та характерні риси нелегального ринку сигарет в Україні в контексті впливу акцизного навантаження на тютюнові вироби. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2021. Вип. 7. С. 197.
27. Ксьонжик І. В., Мацьків Г. В. Нові податкові реалії українського бізнесу в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліковофінансовий та управлінський аспекти : матеріали IV

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22–23 березня 2022 р. Ч. 2. Львів : ЛНУП, 2022. С. 105

28. Костяна О. В. Особливості розвитку акцизного оподаткування в Україні. Бізнес Інформ. 2017. № 3. С. 260
29. Юрчишена Л. В., Шевчук Ю. І. Концептуальні засади адміністрування та фіскальний потенціал акцизного податку в Україні. Фінанси, облік, банки. 2019. № 1(24). С. 105–106
30. Олійничук О., Швець Я. Світовий досвід акцизного оподаткування та його імплементація в Україні в контексті детінізації економіки. Актуальні проблеми правознавства. 2017. Вип. 3. С. 199.
31. Євсєєва І. О., Лисенька Н. М., Трубін І. О. Напрями удосконалення акцизного оподаткування в контексті виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Ірпінь : НДІ фінансового права, 2015. С. 34.